

TIBOR BABICZKY

When God Made Time...

He woke to fear. His calf spasmed. He resisted in an effort to relieve the pressure. The pain went away. The fear remained. Not of death. But of life. He sat up in bed. The door was open. He could see to the living room. The round top of the smoking table was shining in the half-light like the reflection of a mysterious lake.

As a child, he'd liked being sick. The hostile world would become a soft and understanding environment. Commands would be taken over by quiet wishes and questions. It felt good to be given mugs of cocoa and jam scones.

The detective sat alone in bed. He kicked the blanket off himself. He felt that all forty-two years of his life were wrapped up in that movement. He walked over to the kitchen and hit the button on the coffee machine. He turned on the CD player. Chopin, Arthur Rubinstein playing piano. Twenty-four preludes, Op. 28, written in Mallorca, winter of 1838-39, where Chopin lived with his lover, George Sand, first in an unheated farmhouse, then in an empty—and likewise unheated—monastery in Valldemossa. The Mallorcan weather so aggravated his chronic lung issues that they had to go back to Paris.

Chopin often complained later how difficult it had been to transport his piano to Mallorca, then up to the top of the hill. According to George Sand's letters, Chopin was asexual. Twenty-four preludes hesitant, intangible fear. Only Rubinstein's playing gives this back. He most understood the reason for this fear: the miniscule, nearly indiscernible changes in rhythm, the breaks in it.

This is the fear of those still living. Time has not yet come. This is only the breaking.

The detective poured a cup of coffee, drew a cigarette out of the pocket of his pants thrown on the chair, and stepped out onto the balcony. He held in the first drag a long time. A slight dizziness. He remembered the doctor's words: "It's your life you're playing with."

"What else should I play with?" thought the detective. "I've outgrown toy trains. Maybe life, too."

He stubbed out the cigarette, took a shower, shaved, then got dressed. All in black. White words on his shirt: "March or die."

The detective stopped, looked at the picture on the wall. His wife. A round smile on a round face. The child in her arms, who'd looked into the camera when he was spoken to, but the photo had been taken in a moment when his gaze was directed elsewhere. "The child has no eyes."

Now the detective was looking at the bottle on the kitchen table. Wild Turkey. A red-gold glow in the early morning light. Like the heart during cremation.

The world is always aiming for equilibrium. Exit points are few. If they exist at all. The detective only knew of one: bourbon. It didn't dampen, didn't hit you upside the head, didn't stab, didn't nauseate. It tore you to pieces. The hangover was failure itself. It always returned; it was impossible to keep the scales tipped for long. The hangover was a recognition that, once again, he had not succeeded.

"Are there still drinking booths in Dublin pubs?" the detective wondered. He'd never been to Ireland, but he wouldn't have minded seeing the single-occupant, leather-curtained drinking booths for himself. Like at confession. Alone with faith and doubt. Pain. The mediator extending absolution faceless. Like a priest. Like a bottle of whiskey. The booth was a timeless space. No family, no vocation, no honor.

The detective found the Irish diary that a German had written some half a century prior. He flipped through it impatiently. "In the summer, the countryside pubs close at 10:30, but the tourists, the foreigners, stretch this strict time limit. When summer arrives, the barkeepers take out the screws and screwdrivers and pin down the hands of the clock; some buy trick clocks, the wooden hands of which can be fixed. In this way, time stops. Streams of dark beer run night and day, all summer long, while the police officers dream the dream of the just."

The detective glanced at his watch. Nearly a straight line from his middle finger toward his elbow. 9:15. He thought of Irish police officers and their just dreams. And the fact that the latter doesn't actually exist. There is no dreaming. Only infinite, dreamless sleep.

**

The detective headed toward the edge of town. As punishment, he'd been ordered to supervise a family-friendly festival. He arrived at the location at 9:56. He parked the car at the ticketing booth and rolled down his window. The ticket salesperson—an older woman—looked down at the thousand-forint note he was handing her and asked, "And your little one?"

"Wouldn't hurt," the detective thought, but didn't say a word, only showed his police badge. Along with the entrance slip, he was also given back his money.

He parked his car and walked the territory. A little train with a tunnel, the track about three-hundred meters. Chimney cake baker, arts and crafts, high rope trail, petting zoo. Plus, a concession stand selling homemade raspberry soda. The detective asked for a cup. He didn't like the taste.

He watched the kids, how they baked their chimney cakes on steel skewers above the embers. Happy and unstoppable, they teetered back-and-forth, not holding the skewers correctly, burning the dough, asking questions, laughing, and meanwhile—perhaps from the embers—a reddish-orange glow enveloped their eyes. While they ate the baked chimney cakes, they somehow all became serious. They broke the dough rather than biting straight into it.

Faint light, the last breath of summer. The detective sat down on a bench, basking in the sun and staring at the ground in front of him. Clovers grew in palm-sized clusters amidst the trampled grass. Tiny ventilators. He couldn't find a single one with four leaves.

He stared at the little train instead. At the end of each round, the tiny cars filled again. An old man with a crooked back was driving the caboose. Before taking off, he would blow his whistle twice. A different child sat in his lap with each round.

The little train moved inconceivably slowly, but the old man didn't seem bored by it. Tension grew in the detective's stomach as he watched him. After the twenty-third round, the old operator blew into his whistle with just as much equanimity as at the first round. "This is unbearable," thought the detective, suddenly realizing that the operator and the little train were representative of time itself, time beyond the stupid clock's empty and unshakable time, at once birth and death. "This is unbearable," said the detective, involuntarily glancing at his watch. An Irish saying popped into his head: "When God made time, He made enough of it." The detective had no idea how much was enough.

He walked back to the ticket booth and asked about the old man. The woman looked at him like one looks at an unknown child's grave, in terror and with a wrenched heart, but relieved, nevertheless.

"His name is Jenő Papatyi," she said. "He used to work in the amusement park, until someone hit him over the head with a full beer bottle during a bar fight. He went on disability after that. He's lived here some ten years, in the small house behind the barn."

The detective was thinking about an Irish crime he'd read about not long ago. A girl by the name of Catie Coughlan stabbed the vicar at St. Mary's, because, according to her, he hadn't wanted to absolve her. She defended herself in court by saying that she could not bear the thought of possibly dying with all those sins. When asked whether she regretted what she'd done, she responded in the negative. "I suspect he went straight to Heaven. What more could you ask for?"

The detective sat back down on the bench and kept staring at the toy train. He was almost certain he could not get any closer to Heaven than this in his lifetime.

**

He stopped at Skanzen Club on the way home. He couldn't decide what to drink.

At a nearby table, a man in his fifties was explaining to a woman how there was no place for beauty or liberated joy in the world, just look around: over-regulated, decaying pieces of meat locked up in a pen, that's what you see, so Laozi is right, birth is a leaving and death is a return.

At this point, the detective decided on the dark ale, Friar Tuck was what it was called, and asked for a mug, a deep black drink, with thick white foam at the top, unambiguous as divine judgement. He sat back down at the table, dug out a single Camel, lit up, and took a long drink of his beer.

He blew smoke while looking around and suddenly noticed loneliness in everyone's eyes. This loneliness wasn't attached to the cosmos, nor to people. It was an individual, unknown, animal loneliness, the loneliness of self-knowledge and emotions, that we are here in a body we don't know, not its pains nor its hopes, and here's our soul, which we're likewise incapable of discovering and mapping, and despite this ignorance, the outer world is merely a mirage, a big nothing, and people are merely puppets, moveable decorations in a boring, immovable play.

The detective glanced at his watch. He read the useless time from its face. It would soon be 9:30. This useless time reminded him of the little train's circles. That true time was rattling on there, with little interruption, with an average speed of six kilometers per hour.

He decided to walk home. He'd come back for the car tomorrow. He walked across Liberty Bridge and cut through a park on the Buda side. Across the side of the Southern Railway Station, at the top of an Art Nouveau building, colorful, glowing letters read SAFETY. An old, faded sign. No longer functional. Like the word itself.

Beside the taxi stop, at the artificial stone barrier, three homeless people. "More like two and a half," thought the detective acridly. One of them—leaning forward in an impossible position, holding onto the barrier with one hand—had clearly been looking for his dick for some time now through the open zipper of his trousers. But to no avail. The other one—a bald man—was trying to convince the third: "Go in and buy a dry one, and whatever else you drink."

The third one was just standing there oafishly, unmoving.

"Four-hundred forints. Go on, go already."

The man finally took off with uncertain steps toward the dive. The first continued digging in his trousers, but for little reason now: a thin stream of urine began to run from his left ankle toward the curb.

The detective walked on. Nothing of the scene remained but the image of a man shaking as he awaits his cup of dry wine.

**

Two days later, he got the alert that an entire ward of infants had disappeared. A night-shift nurse had discovered that twelve children were missing. The receptionist had not noticed anything out of the ordinary.

“There’s usually nothing out of the ordinary with kidnappers,” thought the detective while he surveyed the place.

Granular blurriness on the security cameras. A doctor running. A covered-up body slowly being pushed. An old man, a mountain of fresh linens on a rolling cart before him. The man’s hunched back. His slowness.

The detective stormed off. Twenty minutes later, he got out of the car at the edge of town by the little train track. The old man in the caboose, an infant in his lap. He had just turned onto the straight and narrow. The other eleven children were lying in the cars crying, all wrapped carefully in blankets.

When the old man noticed the detective, he shut off the motor. He got up from the seat slowly with the infant in his arms. “I couldn’t bear to live without children,” he said quietly.

He didn’t say anything more. He let himself be silently taken away.

The detective liked to believe he could tell the difference between right and wrong. Black and white. But he had to realize that he actually had no idea what was black and what was white. That he was perfectly clueless.

BABICZKY TIBOR

Amikor Isten az időt csinálta...

Arra ébredt, hogy fél. A lábikrája görcsbe rándult. **Ellentartott**, hogy feloldja a nyomást. A fájdalom elmúlt. A félelem maradt. Ez nem a halál. Ez az élet. Felült az ágyban. Nyitva volt az ajtó, átlátott a nappaliba. A dohányzóasztal kerek lapja úgy fénylett a félhomályban, mint egy titokzatos tó tükre.

Gyerekkorában szeretett beteg lenni. Az ellenséges világ puha és megértő közeggé változott. A felszólító mód helyét halk óhajtó mondatok és kérdések vették át. Jólesett a kakaó és a lekváros kalács.

A nyomozó ült egyedül az ágyban. Lerúgta magáról a takarót. Úgy érezte, a mozdulatban benne van mind a negyvenkét éve. Átsétált a konyhába, megnyomta a kávéfőző gombját. Bekapcsolta a CD-lejátszót. Chopin, Arthur Rubinstein zongorázik. 24 prelúd, Op. 28. Mallorcán íródott, 1838-39 telén, ahol Chopin a szeretőjével, George Sanddal először egy fűtetlen parasztházban, majd az üres – és szintén fűtetlen – Valldemosa kolostorban lakott. Idült tüdőbaja olyannyira súlyosbodott a mallorcai klímán, hogy vissza kellett téniük Párizsba.

Chopin még később is sokszor elpanaszolta, milyen nehéz volt Mallorcára szállíttatni a zongoráját, majd felcipeltetni a domb tetejére. George Sand levelezésének tanúsága szerint Chopin aszexuális volt. A 24 prelúd teli van tétova, megfoghatatlan félelemmel. Ezt csak Rubinstein játéka adja vissza. Ő értette a legjobban ennek a félelemnek a lényegét: az apró, szinte észrevehetetlen ritmusváltásokat, töréseket.

Az életben maradók félelme ez. Nem jött még el az idő. Ez még csak a megtöretés.

A nyomozó kitöltötte a kávé, a székre dobott nadrág zsebéből előkotort egy szál cigarettát, és kilépett az erkélyre. Hosszan bent tartotta az első slukkot. Enyhe szédület. Eszébe jutottak az orvos szavai:

-Az életével játszik.

„Mivel játsszak?” – gondolta a nyomozó. „A kisvasútból már kinöttem. Lehet, hogy az életből is.”

Elpöckölte a csikket, lezuhanyozott, megborotválkozott, majd felöltözött. Minden fekete. A pólón, fehér betűkkel, felirat. „March or die.”

A nyomozó megállt, nézte a fényképet a falon. A felesége. Gömbölyű arcon gömbölyű mosoly. **Karjában a gyerek, a szólításra odapillantott a kamerába,** de a fotó éppen abban a pillanatban készült, amikor a tekintete már máshol járt. „Nincs szeme a gyerekeknek.”

A nyomozó most a palackot nézte az ebédlőasztalon. Wild Turkey. Vörösarany izzás a reggeli fényben. Mint hamvasztáskor a szív.

A világ folyamatosan az egyensúlyra törekszik. Kevés a kitörési pont. Ha létezik egyáltalán. A nyomozó csak egy ilyet ismert: a bourbont. Nem tompít, nem ver fejbe, nem szúr, nem émelyít. Darabokra szaggat. A másnap pedig a kudarcé. Az egyensúlyi pozíció mindig helyreáll, nem lehet tartósan kibillenteni. A másnap annak beismerése, hogy megint nem sikerült.

„Vajon vannak még a dublini pubokban ivófülkék?” – töprengett a nyomozó. Sosem járt még Írországbán, de az egyszemélyes, bőrfüggönnyel leválasztott ivófülkéket szívesen megnézte volna. Mint gyónáskor. Egyedül a hittel és a kétellyel. A fájdalommal. A közvetítő, aki a feloldozást nyújtja, arctalan. Mint egy gyóntató pap. Mint egy üveg whiskey. A fülszó nélküli tér. Se család, se hivatás, se becsület.

A nyomozó előkereste az írországi naplót, amit egy német írt, jó fél évszázaddal ezelőtt. Türelmetlenül lapozgatta. „Nyáron fél tizenegykor van a vidéki kocsmák zárórája, de a turisták, az idegenek kilazítják a szigorúan megszabott időt. Amikor eljön a nyár, a vendéglősök előszedik a csavarhúzókat és a csavarokat, és lerögzítik az óramutatókat; vannak, akik játékosan vásárolnak, amelynek fából készült mutatóit oda lehet szögelni. Így aztán megáll az idő, sötét sörfolyamok folynak éjjel-nappal, egész nyáron át, mialatt a rendőrök az igazak álmát alusszák.”

A nyomozó ránézett a karórájára. Csaknem egyenes vonal, a középső ujj felől a könyöke irányában. Negyed tíz. Az ír rendőrökre és az igazak álmára gondolt. És arra, hogy az utóbbi nem is létezik. Nincs álom. Csak örökké tartó, álomtalan alvás.

A nyomozó a város szélére tartott. Büntetésből egy családi nap felügyeletére rendelték ki. Kilenc óra ötvenhat perckor érkezett meg a helyszínre. Lefékezte az autót a jegyeladó bódénál, és lehúzta az ablakot. A jegyárus – egy idős nő – ránézett a felé nyújtott ezerforintos bankjegyre, majd megkérdezte:

-Kicsi?

„Jöhetne egy” – gondolta a nyomozó, de nem szólt egy szót sem, csak megmutatta a rendőrigazolványát. A belépővel együtt visszakarta az ezrest is.

Leparkolt és végigjárta a területet. Egy kisvasút, alagúttal, a pálya hossza háromszáz méter. Kürtöskalácssütő, kézműves szakkör, kötélpálya, állatsimogató. Plusz egy büfé, amelyben házi málnaszörpöt árultak. A rendőrtiszt kért egy pohárral. Nem ízlett neki.

A gyerekeket nézte, ahogyan az acélnyársakra csavart kürtöskalácsot sütik a parázs fölött. Vidámak és fékezhetetlenek, ide-oda topognak, rosszul tartják a nyársat, elégetik a tésztát, kérdezősködnek, nevetnek, és közben – a parászból talán – a szemükbe narancsvörös izzás költözik. Amikor a kész kürtöskalácsot eszik, valahogy mind elkomolyodnak. Törik a tésztát, nem harapják.

Bágyadt fény, a nyár utolsó lélegzete. A nyomozó leült egy padra, sütkérezett és a földet szemlélte maga előtt. Tenyéryni csomókban nőtt a lóhere a letaposott fű közt. Apró ventilátorok. Nem talált egyetlen négylevelűt sem.

Inkább a kisvasutat figyelte. Minden kör végén újra megteltek az aprócska vagonok. A mozdonyt egy hajlott hátú öregember vezette. Indulás előtt kétszer a sípjába fűjt. Az ölében körönként más-más gyerek ült.

Felfoghatatlanul lassan ment a kisvonat, az öreg láthatóan mégsem unta magát. A nyomozó gyomrában gyűlt a feszültség, ahogy figyelte. A huszonharmadik kör után az öreg masiniszta ugyanolyan mosolygós egykedvűséggel fűjt a sípjába, mint a legelején. „Ezt nem lehet kibírni” – gondolta a nyomozó. És hirtelen rádöbbsent, hogy a masiniszta és a kisvasút képében maga az idő jelent meg előtte, az órák ostoba ketyegésén túli, üres és rezzenetlen idő, amely egyszerre születés és halál. „Ezt nem lehet kibírni” – gondolta a nyomozó, és önkéntelenül is az órájára nézett. Egy ír közmondás jutott eszébe. „Amikor Isten az időt csinálta, eleget csinált belőle.” A nyomozónak fogalma sem volt róla, mennyi lehet az az elég.

Visszasétált a jegyáruhoz, és az öregről kérdezősködött. A nő úgy nézett rá, ahogyan egy ismeretlen gyereksírra néz az ember, elfacsarodott szívvel, rémülten, mégis megkönnyebbülve.

-Papatyi Jenőnek hívják – mondta. – Régen a Vidámparkban dolgozott. Aztán egy kocsmái verekedés során fejbe találták egy teli sörösüveggel. Leszázalékolták. Már vagy tíz éve itt lakik, a pajta mögötti kisházban.

A nyomozónak egy írországi bűneset járt a fejében, amelyről nemrég olvasott. Egy Catie Coughlan nevű lány leszúrta a St. Mary plébánosát, bevallása szerint azért, mert az nem akarta feloldozni. A bíróság előtt azzal védekezett: nem vállalhatta, hogy mindazzal a sok bűnnel esetleg meghal. A kérdésre, hogy megbánta-e tettét, nemleges választ adott. „Feltételezem, hogy egyenest a mennyországba jutott. Mit akarhat ennél többet?” – mondta.

A nyomozó visszaült a padra, és tovább bámulta a kisvasutat. Egészen biztos volt benne, hogy életében ennél közelebb nem kerülhet a mennyországhoz.

Hazafelé beugrott a Skanzen Clubba. Nem tudta eldönteni, mit igyon.

A szomszéd asztalnál egy ötvenes férfi arról magyarázott egy nőnek, hogy a világban valójában éppen hogy a szépségnek és a felszabadult örömnél nincs létjogosultsága, nézzél csak körül, túlszabályozott, romló húsú barmok a karámban, ezt látod, igaza van tehát Lao-Cének, aki azt mondta, hogy a születés kilépés, a halál pedig belépés.

A nyomozó ekkor a barna sör mellett döntött, Tuck barát a neve, ment és csapolt egy korsóval, mélyfekete ital, a tetején sűrű, fehér hab, egyértelmű, mint egy istenítélet. Visszaült az asztalhoz, előkotort egy szál Camelt, rágyújtott és hosszút kortyolt a sörből.

Körbenézett, úgy fújta a füstöt, és hirtelen észrevette a tekintetekben a magányt. Nem a kozmoszhoz kapcsolódott ez a magány, nem is az emberekhez. Személyre szabott, tudatlan, állati magány volt, az ismeret és az érzelmek magánya, hogy itt vagyunk egy testben, amit nem ismerünk, se a fájdalmait, se a vágyait, és itt a lelkünk, amit szintén képtelenek vagyunk bejárni és feltérképezni, és ehhez a tudatlansághoz képest a külső világ csak káprázat, egy nagy semmi, az emberek pedig bábok, mozgó díszletek egy mozdulatlan, unalmas színdarabban.

A nyomozó az órájára nézett. A számlapról leolvasta a fölösleges időt. Fél tíz lesz. Erről a fölösleges időről eszébe jutottak a kisvasút körei. Hogy a valódi idő zakatolt ott, kisebb megszakításokkal, hat kilométer per óra átlagsebességgel.

Úgy döntött, gyalog megy haza. A kocsiórt majd visszajön holnap. Átsétált a Szabadság hídon, keresztülvágott a hajdani Tabánon. A Déli pályaudvar oldalával szemközt, egy szecessziós ház tetején festett villanybetűk: BIZTONSÁG. Fakult, régi felirat. Nem működik. Ahogy maga a szó sem.

A taxis droszt mellett, a műkö korlátnál három csöves. „Inkább kettő és fél” – gondolta fanyarul a nyomozó. Egyikük – valószínűtlen szögben előre hajolva, fél kézzel a korlátba kapaszkodva – láthatóan már jó ideje keresgéli a farkát a sliccében. Eredménytelenül. A másik – egy kopasz férfi – a harmadikat győzködi.

-Most bemész és veszel egy keserűt, meg amit te szoksz inni.

A harmadik csak áll bambán, meg sem mozdul.

-Négyszáz forint kell. Na, menjél már.

A férfi végre bizonytalan léptekkel elindul a pléhbüfé felé. Az első továbbra is reménytelenül turkál a gatyájában, immáron fölöslegesen: a bal bokájától vékony patakban indul el a húgy az útpadka felé.

A nyomozó elsétált. Az egész jelenetből nem maradt semmi, csak egy férfi képe, aki remegve várja a keserű poharat.

Két nappal később jött a riasztás, hogy eltűnt egy egész csecsemőosztály. Az éjszakás nővér fedezte fel, hogy hiányzik tizenkét gyerek. A portaszolgálat semmi rendkívülit nem tapasztalt.

„A gyerekrablókban általában nincs semmi rendkívüli” – gondolta a nyomozó, miközben szemügyre vette a helyszínt.

A biztonsági kamerák felvételein szemcsés félhomály. Egy orvos szalad. Lassan tolnak egy letakart testet. Egy öreg férfi, előtte görgős kocsin egy halom tiszta lepedő. A férfi tartása. A lassúsága.

A nyomozó elviharzott. Húsz perccel később kiszállt az autóból a városszéli kisvasútnál. Az öreg a mozdonyban, ölében egy csecsemő. Éppen ráfordult a célegyenesre. A vagonokban ott feküdt sírva a többi tizenegy gyerek, mindegyik gondosan pokrócba bugyolálva.

Az öreg, mikor észrevette a nyomozót, leállította a motort. Lassan lekászálódott az ülésről, kezében a csecsemővel.

-Nem bírtam a gyerekek nélkül élni – mondta halkan.

Többet nem is szólt. Csöndben tűrte, hogy elvezessék.

A nyomozó szerette azt gondolni magáról, hogy képes különbséget tenni jó és rossz között. Vagy fekete, vagy fehér. De rá kellett döbbsennie, hogy valójában fogalma sincs, mi a fekete, és mi a fehér. Hogy tökéletesen tanácstalan.